

Motion till riksdagen 2019/20:123

av **Ali Esbati m.fl. (V)**

En tryggare och mer rättssäker arbetsskadeförsäkring

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur arbetsskadeförsäkringen kan förbättras för att ge fler arbetsskadade den ersättning de har rätt till, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en bevislätnadsregel i arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra varaktighetskravet i arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Arbetsskadeförsäkringen kan ge ersättning vid skada p.g.a. olycksfall eller sjukdom i arbetet. Den är inte en primär försäkring utan ett komplement till den ersättning som utgår från sjukförsäkringen. Ersättning kan också lämnas om en försäkrad byter till ett lägre betalt arbete eller går ner i arbetstid p.g.a. arbetsskadan. Arbetsskadeförsäkringen bygger på grundtanken om att den som skadas av sitt arbete ska få full kompensation för den inkomstförlust som hen lider till följd av skadan.

Vänsterpartiet anser att arbetsskadeförsäkringen ska vara trygg, rättssäker och jämställd. Den som skadar sig på jobbet ska ha rätt till stöd, hjälp och ersättning. Alla arbetstagare, oavsett kön och yrke, ska ges lika möjligheter att få skador erkända som arbetsskada. Så är det inte i dag.

Dagens arbetsskadeförsäkring har stora brister. Regelverket har ändrats vid ett flertal tillfällen och blivit alltmer restriktivt. Som en följd av detta är det allt färre som får sina arbetsskador och arbetssjukdomar godkända, i synnerhet kvinnor. Enligt LO har huvudregeln numera blivit att en arbetsskadad arbetstagare inte får någon ersättning från försäkringen. De huvudsakliga skälen till detta är den s.k. bevisregelns utformning samt

det s.k. varaktighetskravet. Riskerna i arbetslivet har därmed lagts över på den enskilde arbetstagaren. Som en effekt av detta har statens kostnader för arbetsskadeförsäkringen minskat betydligt, från över 11 miljarder kronor 1991 till 3 miljarder kronor 2017. Detta är en ”besparing” som innebär att samhället glider undan från stöd och ansvar och övervältrar kostnader på utsatta enskilda. Det är ytterligare en orättvisa i ett arbetsliv där det redan finns stora klassmässiga skillnader i risken för olyckor och utslitning.

Vänsterpartiet ser mycket allvarligt på de stora brister som präglar dagens arbetsskadeförsäkring. Det är oacceptabelt att arbetstagare som skadas i arbetet inte får den ersättning de har rätt till och att kvinnor och män bedöms olika. Det är hög tid att förändra arbetsskadeförsäkringen. I det följande lyfter vi fram tre förslag som syftar till att skapa en tryggare och mer rättssäker arbetsskadeförsäkring – en jämställd försäkring som behandlar kvinnor och män lika.

3 Tillsätt en ny utredning

I januari 2016 tillsatte S-MP-regeringen en utredning med uppdraget att se över arbetsskadeförsäkringen. Syftet med översynen var att kvinnor och män ska ha lika möjligheter att få skador godkända som arbetsskada. Därutöver fick utredningen i uppdrag att se över och förtydliga vissa försäkringsregler (dir. 2016:9).

Utredningen lämnade sitt betänkande i mars 2017: Samlad kunskap – stärkt handläggning (SOU 2017:25). Betänkandet innehåller vissa förslag som, om de genomförs, kommer att bidra till en bättre och mer rättssäker arbetsskadeförsäkring. Utredningen innehåller dock inte några förslag som på allvar skulle komma till rätta med de rättsförluster som i dag är huvudregel.

Mot bakgrund av att det saknas verkningsfulla förslag i utredningen, trots uppenbara brister i försäkringen, har LO framhållit att det är hög tid för en allmän översyn av hur arbetsskadeförsäkringen kan förbättras (LO 2017: Yttrande över Samlad kunskap – stärkt handläggning, SOU 2017:25). Vänsterpartiet delar LO:s uppfattning.

Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdraget att se över hur arbetsskadeförsäkringen kan förbättras för att ge fler arbetsskadade den ersättning de har rätt till. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Förändra bevisregeln och varaktighetskravet

Redan nu bör det dock genomföras två förändringar i arbetsskadeförsäkringen i syfte att komma till rätta med de mest akuta problemen. I LO:s yttrande över betänkandet Samlad kunskap – stärkt handläggning (SOU 2017:25) lyfts två förslag fram.

För det första anser LO att den s.k. bevisregeln, som tillämpas vid bedömningen av en arbetsskada, måste förändras. Bevisregeln i arbetsskadeförsäkringen har ändrats över tid. Dagens bevisregel, införd 2002, innebär att en skada ska anses ha uppkommit genom olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet ”om övervägande skäl talar för det”. Vid arbetsskadeprövningen görs en helhetsbedömning, bl.a. baserad på forskning kring arbetssjukdomar. Bristen på forskning inom vissa områden, t.ex. arbetssjukdomar inom kvinnodominerade sektorer, kan dock påverka den försäkrades möjligheter att få sin arbetsskada godkänd. Detta har resulterat i att kvinnor beviljas skadeersättning i

lägre utsträckning än män. För att komma till rätta med detta anser LO att det bör införas en bevislätnadsregel på de områden där kunskapsunderlaget är bristfälligt. En sådan ordning skulle, enligt LO, flytta risken från de försäkrade, öka möjligheterna för kvinnor att få rätt till ersättning från arbetsskadeförsäkringen och skapa ett tydligt incitament för berörda parter att bedriva relevant forskning på områden där det i dag finns ett bristande kunskapsunderlag (LO 2017:Yttrande över Samlad kunskap – stärkt handläggning, SOU 2017:25). Vänsterpartiet delar LO:s uppfattning och anser att en bevislätnadsregel bör införas i arbetsskadeförsäkringen i enlighet med LO:s förslag.

Vad som ovan anförts om att införa en bevislätnadsregel i arbetsskadeförsäkringen bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För det andra anser LO att dagens s.k. varaktighetskrav, som tillämpas vid bedömning om den försäkrade har rätt till livränta, bör förändras. Enligt nuvarande varaktighetskrav ska det kunna antas att nedsättningen av förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete kommer att bestå under minst ett år. Enligt LO bör varaktighetskravet sänkas till sex månader. Det gör det dels enklare för den försäkrade att prestera ett fullgott intyg, dels enklare för läkarna att utfärda ett sådant intyg. En sådan tidsperiod stämmer även bättre överens med de nuvarande reglerna i sjukförsäkringen. I andra hand bör, enligt LO, en fast prövotidpunkt införas som ansluter till rehabiliteringskedjans bestämmelser. Det kan lämpligen vara vid dag 180 i ett sjukfall då den försäkrades arbetsförmåga prövas mot andra arbeten på den normala arbetsmarknaden. Vänsterpartiet delar uppfattningen att varaktighetskravet bör förändras. Vi har under lång tid och i flera andra sammanhang framfört kritik mot tidsgränserna i den s.k. rehabiliteringskedjan. En översyn av varaktighetskravet bör enligt vår mening göras oberoende av rehabiliteringskedjans tidsgränser. Vi ser det dock som rimligt med ett varaktighetskrav på sex månader.

Vad som ovan anförts om att förändra varaktighetskravet i arbetsskadeförsäkringen bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ali Esbati (V)

Ulla Andersson (V)

Tony Haddou (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Ilona Szatmari Waldau (V)

Ida Gabrielsson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Daniel Riazat (V)

Ciczie Weidby (V)